

CYFARFOD	Pwyllgor Iaith
DYDDIAD	5 Hydref 2026
TEITL	Adroddiad Adran Amgylchedd ar weithrediad y Polisi Iaith a chyfraniad tuag at wireddu Strategaeth Iaith Gymraeg 2023 - 2033
AWDUR	Dafydd Wyn Williams, Pennaeth Adran Amgylchedd

1. CEFNDIR

- 1.1. Bwriad yr adroddiad hwn ydi cyflwyno gwybodaeth i'r Pwyllgor am gyfraniad yr Adran Amgylchedd ar weithrediad Polisi Iaith y Cyngor a gweithgareddau hybu'r Gymraeg.
- 1.2. Mae'r Adran Amgylchedd yn cynnwys amrediad o wasanaethau rheng-flaen ar draws meysydd sy'n cynnwys Gwastraff ac Ailgylchu, Trafnidiaeth, Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd.
- 1.3. Mae natur gwasanaethau'r Adran yn golygu fod staff yn dod i gyswllt rheolaidd gydag aelodau'r cyhoedd, cynghorwyr, staff eraill y Cyngor, awdurdodau eraill a phartneriaid allanol.
- 1.4. Fel Adran, rydym yn sicrhau fod ein gwasanaethau yn cael eu darparu yn newis iaith y cwsmer, ac mae swyddogion yr Adran yn gwneud pob ymdrech i hyrwyddo defnydd yr iaith Gymraeg mewn amryw weithgareddau ac yn rhinwedd eu gwaith.

2. YMATEB I GWESTIYNAU'R PWYLLGOR

1. Pa bolisiau a chynlluniau sydd mewn lle o fewn eich adran er mwyn cyfrannu at amcanion y strategaeth iaith? Nodwch y maes blaenoriaeth (blynyddoedd cynnar, dysgu, gwaith a gwasanaeth, y gymuned neu ymchwil a thechnoleg)

Polisiau a chynlluniau strategol perthnasol / Prosiectau yng nghynllun y Cyngor

Cynllun Datblygu Lleol

Mae'r Adran Amgylchedd yn arwain ar brosiect Cynllun y Cyngor o baratoi Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) newydd, sy'n flaenoriaeth dan thema Gwynedd Werdd yng Nghynllun y Cyngor 2023 – 2028.

Mae Tîm Polisi Cynllunio o fewn yr Adran yn arwain ar y gwaith o baratoi'r CDLI newydd, gydag ystyriaeth o'r Gymraeg yn ganolog i'r gwaith gan gynnwys paratoi Aseiad o Effeithiau Tebygol Cynllun Datblygu Lleol Gwynedd ar yr Iaith Gymraeg. Mae'r gwaith yma yn cael ei baratoi gan arbenigwr yn y maes cynllunio a'r Iaith Gymraeg.

Yn y cyfamser, mae'r Tîm Polisi Cynllunio yn parhau i fonitro'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd (2011-26) sydd yn cynnwys paratoi adroddiad monitro blynyddol. Mae ystyriaeth o'r iaith Gymraeg wedi bod yn ganolog i'r broses o baratoi'r Cynllun presennol, sydd yn cynnwys Polisi Cynllunio PS1 sy'n ymwneud yn benodol â'r iaith Gymraeg a diwylliant Cymreig.

Fel rhan o'r Cynllun presennol, mae Canllaw Cynllunio Atodol (Cynnal a chreu cymunedau nodedig a chynaliadwy), yn cynnwys arweiniad manwl ar sut i roi ystyriaeth i'r iaith Gymraeg wrth ddelio gyda cheisiadau am ddatblygiadau newydd. Yn unol â'r canllaw, pan mae asesiad neu ddatganiad iaith Gymraeg yn cael ei gyflwyno gyda chais cynllunio, maent yn cael eu gwirio gan Uned Iaith y Cyngor.

Prosiectau a chynlluniau eraill

Cynllunio & Polisi Cynllunio

Wrth ymdrin ag unrhyw gais cynllunio, mae penderfyniadau yn cael eu gwneud yn unol â'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd, sy'n cynnwys polisi penodol o ran yr iaith Gymraeg a Chanllaw Cynllunio Atodol sy'n rhoi arweiniad manwl ar sut i weithredu'r polisi.

Trwy weithredu yn y modd yma, mae'r Gwasanaeth Cynllunio yn parhau i gyfrannu tuag at hyrwyddo'r iaith yn yr ardal gan sicrhau fod ceisiadau'n rhoi ystyriaeth i'r Gymraeg.

Yn ystod cyfnod Ebrill 2025 i Fawrth 2026, derbyniwyd 3 Asesiad Ieithyddol ac 11 Datganiad Ieithyddol gyda cheisiadau a benderfynwyd a oedd yn cyfarch y trothwyon o fewn Polisi Cynllunio PS1. Yn ogystal, yn unol ag Atodiad 5 o'r Canllaw Cynllunio Atodol, rhoddwyd ystyriaeth i'r Gymraeg ar gyfer ceisiadau sy'n is na throthwy'r rhai y mae angen Datganiad neu Asesiad ffurfiol arnynt.

Cafodd 3 cais cynllunio eu gwrthod yn rhannol oherwydd materion ieithyddol, a chafodd 8 cais ganiatâd gydag amod cynllunio ar gyfer mesurau lliniaru ieithyddol. Roedd y rhain yn cynnwys y dylai unrhyw enw newydd ddeillio o gysylltiadau hanesyddol, daearyddol neu leol i'r ardal lle'n bosib, neu fod rhaid i unrhyw arwyddion sy'n hysbysebu ac yn hyrwyddo'r datblygiad o fewn ac oddi allan y safle fod yn Gymraeg neu'n ddwyieithog gyda blaenoriaeth i'r Gymraeg.

Mae hyn yn plethu gyda phrosiect Gwarchod Enwau Lleoedd y mae sawl Gwasanaeth o'r Adran Amgylchedd yn cyfrannu ato, gan gynnwys y Gwasanaethau Cynllunio a Rheolaeth Adeiladu.

Mae'r Gwasanaeth Cynllunio hefyd wedi bod yn cydweithio gydag Uned Iaith y Cyngor ar waith Y Gymraeg mewn Busnes. Mae nodyn sy'n codi ymwybyddiaeth ac sydd hefyd yn cynnig cyngor yn mynd allan ar ymatebion cyngor ymlaen llaw ac mae nodyn gwybodaeth hefyd ar gael i swyddogion ddefnyddio ar ddyfarniadau cynllunio. Gosodwyd amod cynllunio ar gyfer unrhyw ddatblygiadau tai newydd i sicrhau enw Cymraeg i'r tŷ a neu'r stad.

Yn ystod 2025/26, gosodwyd amod ar 21 o ganiatadau cynllunio sydd yn sicrhau enw Cymraeg ar fusnesau newydd a bron i 200 o dai newydd.

Rheolaeth Adeiladu

Mae gan y Gwasanaeth Rheolaeth Adeiladu gyfrifoldeb am reoli enwi strydoedd ac enwi a rhifo eiddo, gyda dyletswydd statudol i sicrhau fod unrhyw enw newydd neu ddiwygiad i enwau strydoedd ac eiddo yn cael eu dyrannu'n rhesymegol ac mewn modd cyson.

Er nad oes pwerau gorfodi i wrthod cais oni bai fod yna ddyblygu neu nad ydi enw yn briodol, mae'r Gwasanaeth Rheolaeth Adeiladu yn parhau i fod yn ragweithiol wrth amlygu arwyddocâd hanesyddol a diwylliannol enwau Cymraeg ar eiddo.

Mae'r ystadegau blynyddol diweddaraf yn dangos y daeth 90 o geisiadau i law er mwyn newid neu gofrestru enwau eiddo, gyda 82% o'r enwau a gofrestrwyd yn enwau Cymraeg, gydag eraill i newid o un enw Saesneg i un arall. Nodir lle gwnaeth ymgeiswyr gais i newid o enw Cymraeg i Saesneg, bod hynny'n bennaf yn ymwneud ag enw(au) busnes. Ymhellach, mae'n braf iawn adrodd fod 12 perchennog eiddo wedi newid enw eu heiddo o'r Saesneg yn ôl i'r Gymraeg yn dilyn trafodaethau gyda'r Gwasanaeth Rheolaeth Adeiladu, gyda nifer yn gwerthfawrogi'r enw hanesyddol gwreiddiol (eraill yn newid o un enw Cymraeg i un arall neu'n gosod enw ar eiddo am y tro cyntaf a hynny yn y Gymraeg).

Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Llŷn

Mae Cynllun Rheoli Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Llŷn yn ddogfen statudol y mae'n ofynnol i'r Cyngor ei baratoi a'i adolygu o dan Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000. Mae'r Cynllun presennol yn adnabod y Gymraeg a'r diwylliant lleol fel un o rinweddau arbennig yr ardal ac yn cynnwys polisiâu a gweithredoedd i gefnogi a hyrwyddo'r iaith. Mae gwaith yn digwydd ar hyn o bryd i adolygu'r Cynllun.

Mae swyddogion Tîm Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol yn cynnal digwyddiadau drwy'r Gymraeg a/neu dwyieithog. Mae'r rhain yn cynnwys hyfforddiant sgiliau gwledig, teithiau cerdded (yn cynnwys rhai penodol ar gyfer siaradwyr Cymraeg newydd) a sgysiau. Maent hefyd yn mynychu digwyddiadau fel Sioe Nefyn i godi ymwybyddiaeth am y dynodiad a'r gwaith. Mae newyddlen ddwyieithog a gynhyrchir gan y Tîm bob blwyddyn, sef Llygad Llŷn, yn amlygu'r amrywiaeth o weithgareddau a gynhelir. Mae copiâu caled yn cael eu dosbarthu yn yr ardal a fersiwn electronig ar gael ar wefan Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Llŷn [yma](#).

Bioamrywiaeth a Natur

Mae llawer o waith swyddogion y meysydd Bioamrywiaeth a Natur yn golygu gweithio'n agos gyda'r cyhoedd, ac mae hwyluso mynediad at ein hamgylchedd naturiol yn rhan annatod o'u gwaith.

Mae swyddogion bioamrywiaeth yn cynnal gwaith rheolaidd i annog diddordeb a hyrwyddo natur, gan fynychu digwyddiadau fel Sioe Nefyn a Sioe Meirionnydd. Mae digwyddiadau o'r fath yn cynnig cyfle i gynnal gweithgareddau am natur, ac ymgysylltu gyda'r cyhoedd am waith Partneriaeth Natur Gwynedd, oll yn Gymraeg neu'n ddwyieithog.

Mae cyfres o dudalennau gwybodaeth am waith swyddogion y timau yma a Phartneriaeth Natur Gwynedd ar gael ar [wefan y Cyngor](#), ac mae defnydd rheolaidd o gyfrifon cyfryngau cymdeithasol yn rhoi lle amlwg i hyrwyddo termau ac enwau Cymraeg rhywogaethau ac ati.

Ardal Cadwraeth Arbennig Pen Llŷn a'r Sarnau

Mae fîm Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA) Pen Llŷn a'r Sarnau yn parhau i arwain ar becyn addysg ddwyieithog *Tir a Môr* ar gyfer ysgolion cynradd. Ers i ni adrodd am hyn yn flaenorol, mae copïau caled o'r pecyn wedi'u dosbarthu i bob ysgol gynradd yng Ngwynedd ac Ynys Môn, gan sicrhau bod adnoddau safonol ar gael i athrawon eu defnyddio gyda'u dosbarthiadau. Mae fersiwn ddigidol ar gael yn rhad ac am ddim ar wefan www.tiramor.cymru, gan ehangu mynediad i athrawon, disgyblion a theuluoedd. Mae rhagor o fanylion am y gwaith hwn i'w gweld yn adran 6.

Mae'r fîm ACA yn cynhyrchu cylchgrawn dwyieithog *O Dan y Don*, sy'n canolbwyntio ar faterion morol ac sy'n cael ei greu drwy waith Ardal Gadwraeth Arbennig Pen Llŷn a'r Sarnau. Mae'r cyhoeddiad rhad ac am ddim hwn yn codi ymwybyddiaeth o amgylchedd morol unigryw Gwynedd, gan hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg ochr yn ochr â'r Saesneg. Mae'r cylchgrawn hefyd yn cynnwys cynnwys sy'n archwilio'r cysylltiad rhwng y môr, yr iaith Gymraeg a threftadaeth ddiwylliannol yr ardal, gan helpu darllenwyr i gysylltu â'r amgylchedd naturiol a hanesyddol lleol.

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf mae'r fîm hefyd wedi cychwyn prosiect newydd, *Lleisiau'r Môr*, sy'n ymchwilio i'r berthynas rhwng iaith, diwylliant, treftadaeth ac amgylchedd morol. Mae'r prosiect yn archwilio sut mae cymunedau arfordirol yn defnyddio ac yn trosglwyddo gwybodaeth am y môr drwy iaith a thraddodiadau lleol, a sut y gall hyn gyfrannu at waith cadwraeth gyfoes.

Ynghyd â'r prif brosiectau, mae'r timau natur, tirwedd a bioamrywiaeth o fewn yr Adran yn cynnal amrywiaeth eang o weithgareddau ymgysylltu gan gynnwys sgysiau, digwyddiadau a stondinau mewn sioeau lleol. Mae'r swyddogion yn hyrwyddo'r Gymraeg yn weithredol drwy deithiau tywys yn y Gymraeg, lle mae cyfranogwyr yn archwilio enwau lleoedd lleol ac enwau rhywogaethau, gan ddyfnhau eu dealltwriaeth o'r iaith a'r tirwedd. Mae swyddogion hefyd wedi gweithio gyda siaradwyr Cymraeg newydd, gan gynnig sgysiau a theithiau cerdded i'w helpu i ymarfer eu Cymraeg ac ehangu eu geirfa mewn amgylchedd anffurfiol a chefnogol.

Diogelwch y Ffyrdd

Mae swyddogion Diogelwch y Ffyrdd yn gweithio'n agos gydag ysgolion a cholegau, ac yn ymweld â nifer o leoliadau yn y sir yn addysgu a hyrwyddo diogelwch wrth gerdded a seiclo. Mae'r ymweliadau yn cael eu cynnal wyneb yn wyneb ac yn digwydd trwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r fîm hefyd yn hyrwyddo eu gwaith trwy wefannau a chyfryngau cymdeithasol yn ddwyieithog.

Mae'r isod yn crynhoi prif weithgareddau'r fîm yn ystod 2025/26 (Ebrill 2025 – Mawrth 2026):

- 48 o ysgolion wedi derbyn hyfforddiant seiclo - i 460 o blant.

- 4,281 wedi derbyn hyfforddiant cyffredinol mewn ysgolion cynradd – amser stori, sesiynau cwis ac ati.
- Hyfforddiant Kerbcraft wedi ei gyflwyno i 424 o blant.
- Hyfforddiant Pass Plus (oedolion) wedi ei gyflwyno i 40 unigolyn.
- Hyrwyddo Wythnos Cerdded i'r Ysgol (mis Mai) + Mis Cerdded i'r Ysgol (Hydref) i holl ysgol cynradd Gwynedd.
- Cynnal digwyddiadau megis cwis i glybiau pobl ifanc a sesiynau'r Urdd amrywiol, gweithgareddau Prifysgol Bangor (Ffair y Glas ayb)
- Ymweld â Chylchoedd Meithrin – hyrwyddo gafael llaw, materion seti ceir a gwisgo gwregys diogelwch.
- Cynnal Sesiynau Criw Craidd i ddisgyblion blwyddyn 7 mewn sawl ysgol uwchradd.
- Cydweithio gyda Llyfrgelloedd Gwynedd i lansio Sach Stori Carys Ofalus + Bocs Addysgol Diogelwch y Ffyrdd .
- Ymgyrchoedd "Paid Yfed a Gyrru" – ymweliadau ymgysylltu a rhannu gwybodaeth mewn archfarchnadoedd ar draws y sir.
- Lansio Llyfr newydd Teithio Llesol Carys Ofalus yn cynnwys sesiynau hyfforddi sgwtera.
- Cynnal cystadlaethau tymhorol Diogelwch y Ffyrdd.
- Mynychu amrywiaeth o ddigwyddiadau codi ymwybyddiaeth mewn llyfrgelloedd ac ymweliadau diwrnodau hwyl mewn canolfannau hamdden ayb.

Gwastraff ac Ailgylchu

Mae'r Gwasanaeth Gwastraff ac Ailgylchu yn gweithredu o fewn fframwaith Polisi Iaith y Cyngor ac yn sicrhau bod gwasanaethau'n cael eu darparu'n ddwyieithog. Mae hyn yn cynnwys pob cyfathrebiad â thrigolion, megis llythyrau, taflenni gwybodaeth a ddosberthir i gartrefi'r sir, ymatebion i ymholiadau, arwyddion ar gerbydau a safleoedd, yn cynnwys gwefan a negeseuon cyfryngau cymdeithasol.

Mae'r gwasanaeth hefyd yn cyfrannu at amcanion strategol y Cyngor drwy:

- Sicrhau bod swyddi newydd yn cynnwys gofynion iaith priodol.
- Cefnogi staff i ddatblygu eu sgiliau Cymraeg drwy hyfforddiant a chefnogaeth gorfforaethol.
- Defnyddio'r Gymraeg fel iaith waith mewn cyfarfodydd tîm ac mewn cyfathrebu mewnol lle bo'n bosibl.
- Sicrhau bod trigolion yn gallu derbyn gwasanaethau a chynnal trafodaethau â swyddogion drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Cynnal gwasanaethau lleol sy'n adlewyrchu a chefnogi cymunedau Cymraeg eu hiaith ar draws Gwynedd.

Gwarchod y Cyhoedd

Mae 2 Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd (Safonau Masnach a Thrwyddedu; lechyd yr Amgylchedd) yn darparu deunyddiau ymgyrchoedd dwyieithog, ac mae ffurflenni cais i gyd yn cael eu cynnig drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae swyddogion hefyd yn mynychu digwyddiadau amrywiol ac yn ymgysylltu gyda busnesau a pherchnogion.

Mae polisiâu megis y Datganiad o Bolisi Trwyddedu 2024 yn cydnabod yr angen i fusnesau ystyried yr iaith Gymraeg a ffactorau sy'n berthnasol i ddiwylliant ardal wrth ymgeisio am drwydded alcohol, ac wrth redeg busnes.

2. Beth arall sydd angen sylw yn ystod y flwyddyn nesaf er mwyn codi statws y Gymraeg a sicrhau cyfleoedd i bobl i ddefnyddio'r Gymraeg?

Byddwn yn parhau ar y gwaith o baratoi Cynllun Datblygu Lleol newydd, lle bydd ystyriaeth lawn yn cael ei roi i'r Gymraeg yn y camau penodol sydd ynghlwm gyda'r gwaith ac mae hyn wedi ei amlinellu o fewn y Cytundeb Cyflawni ar gyfer y Cynllun. Dangosir sut mae ystyriaeth yn cael ei roi i'r iaith Gymraeg ar gamau penodol o'r broses yn cychwyn efo'r Ddogfen Hoff Strategaeth.

Bydd Gwasanaethau Gwastraff ac Ailgylchu yn parhau i sicrhau bod unrhyw ddatblygiadau gwasanaeth newydd, megis casgliadau plastigion meddal, a datblygiad parhaus systemau cyfrifiadurol a ddefnyddir (ee Bartec) yn ystyried y Gymraeg o'r cychwyn cyntaf, gan alluogi trigolion, staff a busnesau i ddefnyddio'r gwasanaeth yn llawn drwy gyfrwng y Gymraeg.

Bydd yr Adran yn parhau i gydweithio gyda Swyddog Dysgu a Datblygu Iaith Gymraeg y Cyngor er mwyn adnabod hyfforddiant addas i staff i ddatblygu sgiliau a magu hyder. Byddwn yn parhau i amlygu'r cyfleoedd hyfforddiant a chysiau gloewi iaith a datblygu hyder yn y Gymraeg ymhlith staff yr Adran. Mae gwybodaeth am y cyfleoedd yma yn cael eu rhannu ym mwletinau'r Adran a thrwy negeseuon rheolaidd am gysiau neu hyfforddiant o'r newydd.

3. Ydy datblygiad technoleg wedi amharu ar eich gallu i ddarparu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg? Os yn berthnasol rhwch enghraifft. Sut ydych chi'n sicrhau nad yw datblygiad technoleg yn effeithio ar eich gallu i ddarparu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg?

Ar adegau gall technoleg newydd gyflwyno heriau os nad yw systemau neu feddalwedd yn cynnig yr un swyddogaethau yn Gymraeg ag yn Saesneg. Gall hyn olygu oedi a/neu gost ychwanegol cyn gweithredu rhai elfennau neu'r angen am addasiadau ychwanegol.

Yn gyffredinol, mae unrhyw systemau allanol a ddefnyddir ar gael trwy gyfrwng Saesneg yn unig fel rheol. Fodd bynnag, mae'r Adran yn gweithio gyda thimau corfforaethol y Cyngor i sicrhau bod ystyriaeth briodol yn cael ei rhoi i'r Gymraeg wrth ddatblygu systemau (ee system Bartec yn y maes Gwastraff ac Ailgylchu). Gyda chymorth Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth y Cyngor, rydym yn parhau i sicrhau fod unrhyw systemau sy'n wynebu'r cyhoedd ar gael yn Gymraeg a Saesneg.

Rydym yn sicrhau fod unrhyw ohebiaeth gychwynnol yn mynd yn ddwyieithog, gyda'r Gymraeg yn gyntaf, er mwyn annog a hybu defnydd yr iaith lle bynnag mae hynny'n bosib.

4. Sut ydych chi'n cadw cofnod o'r bobl sy'n defnyddio eich gwasanaeth trwy gyfrwng y Gymraeg? Allwch chi rannu data perthnasol?

Rydym bob amser yn sicrhau fod unrhyw ohebiaeth gychwynnol yn cael ei ddarparu yn ddwyieithog, gyda'r Gymraeg yn gyntaf, gan geisio annog a hybu defnydd yr iaith.

Mae manylion am ddewis iaith aelodau'r cyhoedd a rhanddeiliaid yn cael eu nodi trwy ein systemau gan sicrhau fod unrhyw ohebiaeth yn cael ei ddarparu yn yr iaith mae'r derbynnydd yn ei ffafrio. Byddai modd defnyddio gwybodaeth gorfforaethol i adnabod:

- Nifer yr ymholiadau neu'r cwynion a dderbynnir yn Gymraeg.
- Defnydd o dudalennau gwe Cymraeg y gwasanaeth.
- Cofnodion o ohebiaeth a dderbynnir ac a anfonir yn Gymraeg.

5. Beth yw sgiliau iaith eich staff?

Mae'r ffigyrau diweddaraf (Awst 2026) yn dangos cynnydd cadarnhaol o'i gymharu gyda'r flwyddyn flaenorol o ran y nifer o staff yr Adran sydd wedi derbyn asesiad iaith, boed yn hunanasesiad neu asesiad rheolwr llinell.

Nifer wedi derbyn asesiad (hunanasesiad neu asesiad rheolwr llinell) – **95.8% (389)**

Nifer wedi cwblhau hunanasesiad – **86.5% (351)**

Nifer sy'n cyrraedd dynodiadau iaith y swydd – **89% (346)**

Er hyn, dylid nodi nad ydi'r ffaith fod aelod o staff yn cwrdd y gofynion iaith yn golygu nad ydynt yn gallu cynnig gwasanaeth Cymraeg, ac mae'r Adran yn hyrwyddo unrhyw gyfleoedd i staff fynychu hyfforddiant i ddatblygu sgiliau neu loywi iaith.

Mae ymdrechion rheolaidd i dynnu sylw staff at gyfleoedd gwella a datblygu sgiliau Cymraeg, a gyda chymorth Swyddog Dysgu a Datblygu Iaith y Cyngor i gynnal gwersi iaith ar gyfer grŵp o staff y maes Gwastraff.

6. Rhowch enghreifftiau o unrhyw rwystrau, cwynion a chanmoliaeth sy'n gysylltiedig gyda darparu a hyrwyddo gwasanaethau cyfrwng Cymraeg.

Mae tîm Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA) Pen Llŷn a'r Sarnau yn parhau i arwain ar becyn addysg ddwyieithog *Tir a Môr* ar gyfer ysgolion cynradd. Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf mae cynnwys newydd wedi'i ychwanegu at y pecyn, ac mae'r adnoddau hefyd yn cael eu hyrwyddo drwy blatfform Hwb Llywodraeth Cymru. Yn ogystal, rydym yn gweithio gyda phartneriaid drwy fentrau megis Y Môr a Ni a Gynghrair Llythrennedd y Môr Cymru i hyrwyddo'r pecyn ledled Cymru. Bu diddordeb hefyd o du hwnt i'r ffin yng nghynnwys a dull gweithredu'r prosiect, gan amlygu ei botensial fel model ar gyfer gwaith tebyg mewn ardaloedd eraill.

O ran rhwystrau cyffredinol, nodwyd eisoes yr heriau y gellir eu profi o ran systemau cyfrifiadurol allanol. Er bod elfennau o'r elfen swyddfa gefn yn Saesneg, mae cydweithio cadarnhaol gyda Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth y Cyngor yn sicrhau fod systemau mewnol ar gael yn y Gymraeg, ac mae unrhyw elfennau sy'n wynebu'r cyhoedd yn gwbl ddwyieithog.

Adroddiad yr Adran Amgylchedd i Bwyllgor Iaith yn 2025:

[Adroddiad Adran Amgylchedd ar weithrediad y Polisi Iaith a chyfraniad tuag at wireddu Strategaeth Ia.pdf](#)